

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
VI. évfolyam, 4. szám, 2014

2014. december 19.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya

Piaci Információs Osztály

Statisztikai Osztály

Pénzügypolitikai Osztály

Élelmiszerlánc Elemzési Osztály

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Mb. főigazgató: Potori Norbert

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
60 éves az Agrárgazdasági Kutató Intézet.....	3
A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2014-re vonatkozóan.....	4
Az őszi mezőgazdasági munkák alakulása 2014. 11. 24-ig.....	5
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	6
Termelői és feldolgozó értékesítési árak.....	8
Külkereskedelem.....	11
A műtrágya értékesítés alakulása 2014. I-III. negyedévben.....	13
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....	14
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	15
III. Szemelvények az AKI munkáiból.....	17
A lovaságazat helyzete Magyarországon.....	17
Az özönnövények és az energianövények energetikai célú hasznosításáról.....	18
A rugalmas foglalkoztatás akadályai a mezőgazdaságban.....	18
Innováció a magyar agrárgazdaságban	19
A kukorica termesztéstechnológiájának fejlesztése a fenntartható növénytermesztésben.....	19
Útban a fenntartható talajművelés felé.....	20
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	21
V. Közönségsvavazás.....	29

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

60 éves az Agrárgazdasági Kutató Intézet

Az AKI 2014. október 7-én ünnepelte fennállásának 60. évfordulóját, amely alkalomból Egy évtized EU-tagság: Tanulságok és az élelmiszergazdaság jövője a KKE országokban címmel nemzetközi tudományos konferenciát szervezett. A rendezvényen a tudomány, az oktatás és a szakma jeles hazai képviselői mellett 13 országból számos külföldi szakember vett részt, elsősorban a partnerintézetek képviseletében.

Az esemény fontosságát jelezte Czerván György, a Földművelésügyi Minisztérium agrárgazdaságért felelős államtitkárának üdvözlő beszéde, amelyben kiemelte az AKI magyar agrárgazdaságban betöltött szerepét és jelentőségét, és hangsúlyozta, hogy az Intézet komoly segítség a Földművelésügyi Minisztérium számára a döntéshozatalban. Reményei szerint ez a munkakapcsolat még hosszú ideig fennmarad és hozzájárul az ország mezőgazdaságának fejlődéséhez.

A köszöntés után az Intézet főigazgatója, Kapronczai István tartott bevezető előadást, amelyet egy visszatekintéssel kezdett: gondolatban összehasonlította a gazdaság, a társadalom és a technika 60 esztendővel ezelőtti helyzetét, színvonalát a mai modern világban uralkodó trendekkel. Aláhúzta, hogy bár rengeteg változás következett be az elmúlt évtizedekben, az Intézet mindig alkalmazkodni tudott az újhoz. Ezek után üdvözölte a hazai és külföldi résztvevőket, majd az AKI jelenlegi munkájának és szervezeti felépítésének bemutatásával folytatta, vázolta az Intézet jövőbeli céljait és feladatait, végezetül pedig megnyitotta a konferenciát.

Az első szekcióban Hans Vrolijk, a hollandiai Wageningen-i Egyetem és Kutató Intézet kutatója és Vöneki Éva, az AKI Agrárpolitikai Kutatások Osztályának tudományos munkatársa részletezte Hollandia és Magyarország tejágazatának helyzetét és kilátásait, különös tekintettel a termelési kvóták kivezetésének várható hatásaira. Ezt követően Ivan Masár, a szlovákiai Agrár- és Élelmiszergazdasági Kutató Intézet igazgató-helyettese és Potori Norbert, az AKI agrár- és vidékpolitikai igazgatója elemezték Szlovákia és

Magyarország sertéságazatában az elmúlt évtizedben végbement folyamatokat. Végül Sophia Davidova, az angliai Kent-i Egyetem és Keszthelyi Szilárd, az AKI Vállalkozáselemzési Osztályának vezetője összegezték a mezőgazdasági jövedelmek és beruházások alakulását. A szekció az előadókkal folytatott panelbeszélgetéssel zárult.

A konferencia második szekciójában elsőként Luca Lucian, a Román Tudományos Akadémia Agrárközgazdasági Intézetének kutatója és Biró Szabolcs, az AKI Vidékpolitikai Kutatások Osztályának vezetője vetette össze Románia és Magyarország birtokpolitikáját és földpiaci viszonyait. Utánuk Marek Wigier, a lengyelországi Élelmiszergazdasági Kutató Intézet igazgató-helyettese és Dudás Gyula, az AKI Élelmiszerlánc Elemzési Osztályának vezető-helyettese mutatta be Lengyelország és Magyarország élelmiszer-feldolgozásának fejlődési pályáját. Ezt követően Jansik Csaba, a finn Agrár-élelmiszeripari Intézet főmunkatársa és Kürthy Gyöngyi, az AKI Élelmiszerlánc Elemzési Osztályának vezetője összegezte az európai és magyarországi élelmiszer-kiskereskedelembe bekövetkezett strukturális változásokat. Ez a szekció is az előadókkal folytatott panelbeszélgetéssel zárult.

A konferencia utolsó szekciója némileg eltért az előző kettőtől, ugyanis itt három előadó, Krijn Poppe, a hollandiai Wageningen-i Egyetem és Kutató Intézet kutatási menedzser és vezető közgazdásza, Tóth Bence, az Európai Bizottság Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatósága Költségvetési osztályának CMO koordinátora, valamint Feldman Zsolt, a Földművelésügyi Minisztérium agrárgazdaságért felelős helyettes államtitkára fejtette ki gondolatait az élelmiszergazdaság jövőjéről a KKE országokban. Az előadások után, felkért hozzászólóként, Štefan Buday, szlovákiai Agrár- és Élelmiszergazdasági Kutató Intézet igazgatója, Tomáš Doucha, a csehországi Agrárgazdasági és Agrár-információs Intézet tanácsadója és Włodzimierz Rembisz, a lengyelországi Élelmiszergazdasági Kutató Intézet professzora folytatta az eszmecserét az előadókkal panelbeszélgetés keretében.

A konferencia lezárásaként Kapronczai István összegezte a rendezvényen elhangzottakat, majd megjegyezte, hogy bár a világ, Európa és Magyarország élelmiszergazdaságában komoly változások történtek az elmúlt évtizedekben, az AKI mindig sikeresen tudott alkalmazkodni az új kihívásokhoz, és le tudta vonni a fontos tanulságokat. Kiemelte, hogy az Intézet életében fontos szerepe van a nemzetközi együttműködések megerősítésének, az Európai Unió más tagországainak agrárgazdasági kutatóintézeteivel folytatott tudás- és tapasztalatcserének. Az Intézet 60. évfordulója pedig nagyszerű alkalmat kínált a színvonalas eszmecsere, amelyből minden résztvevő, legyen hazai vagy külföldi, elméleti vagy gyakorlati szakember, csak profitálhatott.

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) első előzetes eredményei 2014-re vonatkozóan

Az MSZR első előzetes eredményei alapján 2014-ben a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapáron számított értéke 4 százalékkal meghaladta a 2013. évi eredményt. A mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem 13 százalékkal magasabb 2014-ben, mint 2013-ban volt. Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2014-ben 9 százalékkal meghaladta az előző évit.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene 2014-ben 9 százalékkal magasabb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 12 százalékkal, az állatok és állati termékek termelésének volumene 5 százalékkal nőtt.

A növényi termékek körében a zöldségfélék és a szőlőtermés volumene csökkent, a többi termékcsoport mennyisége meghaladta a 2013. évit. Az előzetes adatok szerint, gabonafélékből 20 százalékkal termett több, az előző évinél magasabb hozamoknak köszönhetően. Kukoricából kiemelkedően nagy termés, kb. 9 millió tonna várható, amely 33 százalékkal több a 2013. évinél, és 32 százalékkal meghaladja az előző öt év, azaz a 2009-2013. évek átlagát is. Búzából összesen 5,1 millió tonnát takarítottak be 2014-ben, amely 3,5 százalékkal több a 2013. évinél, és 23 százalékkal meghaladta az elmúlt öt év átlagát. A rizs és a rozs kivételével a többi gabonaféle termésmennyisége is elérte vagy meghaladta a 2013. évit. Árpából 20 százalékkal, zabból 4 százalékkal, tritikáléból 6 százalékkal termett több, mint 2013-ban. A rozs betakarított mennyisége 12 százalékkal kevesebb, mint az előző évben, a rizstermés pedig 4

százalékkal maradt el a 2013. évitől. A napraforgó termésmennyisége 9 százalékkal több az előző évinél, és 25 százalékkal meghaladta az öt éves átlagot is. Az eddigi információk alapján a friss zöldségfélék volumene 4 százalékkal csökkent, de a burgonya volumene 10 százalékkal emelkedett az előző, 2013-as évhez képest. A gyümölcsstermés összességében 8 százalékkal nőtt, amelyben nagy szerepe van annak, hogy igen magas, 700 ezer tonnát meghaladó almatermés várható 2014-ben, amely 20 százalékkal több, mint 2013-ban. Az MSZR-ben kiemelt további gyümölcsfélék, a körte és az őszibarack betakarított mennyisége csökkent, az előbbi kb. 15, az utóbbi 20 százalékkal. Szőlőből 10 százalékkal kevesebbet szüreteltek le 2014-ben, mint egy évvel korábban.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2014-ben elmaradtak az előző évitől. A gabonafélék és az ipari növények esetében mintegy 6-7 százalékos, a gyümölcsök esetében 20 százalékot meghaladó termelői árcsökkenéssel számoltunk. A legfontosabb növények körében a búza termelői ára az előző évi szinten alakult, kukoricáé várhatóan 10 százalékkal alacsonyabb 2014-ben, mint az előző évben.

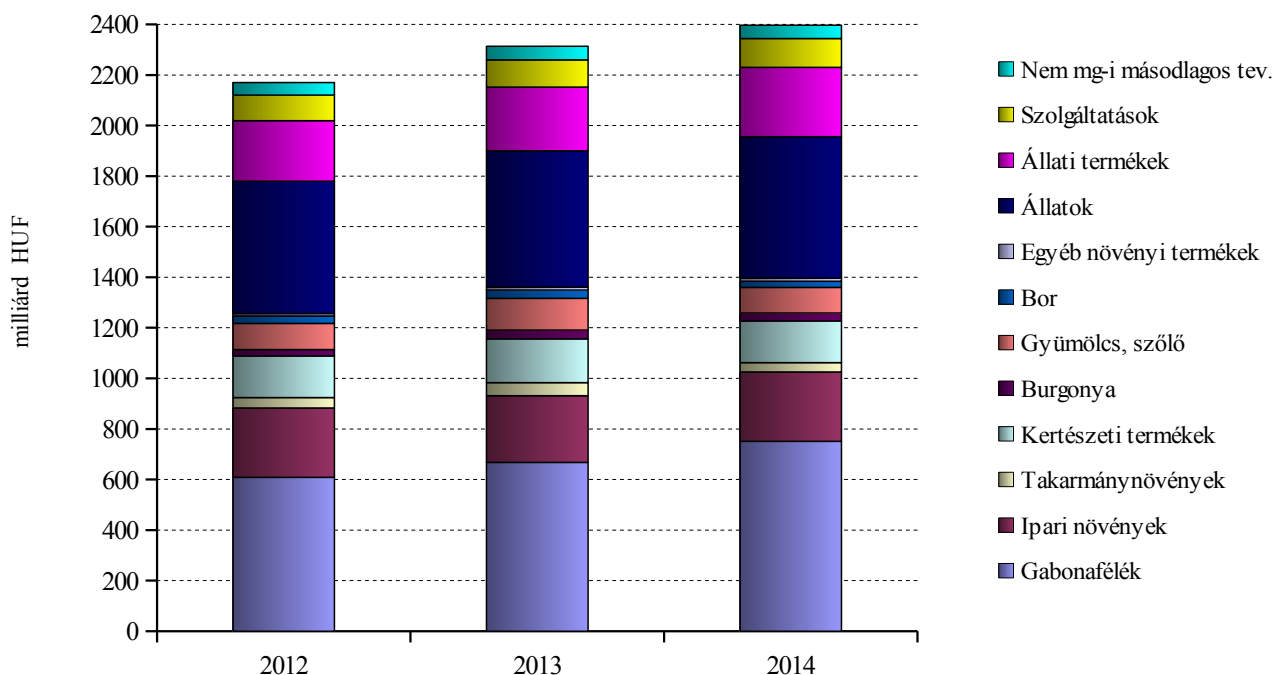
Az első előrejelzés alapján, az élő állatok és állati termékek termelésének volumene 5 százalékkal emelkedett, a termelői árak összességében az előző évi szinten alakultak. A szarvasmarha és a sertés termelői ára 2-3 százalékkal elmaradt a 2013. évitől, a tej ára 7 százalékkal emelkedett, a tojás ára a 2013. évi szinten maradt. A főbb ágazatok kibocsátásának volumene az előző évi szinten maradt vagy emelkedett (pl. sertés +7 százalékkal, baromfi +7 százalékkal, juh +2,5 százalékkal). A tejtermelés volumene 5 százalékkal nőtt, míg a tojás termelés nem változott. A két alaptervekenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2014-ben 62,6:37,4 százalékkal. Ez az arány 2013-ban 63,2:36,8 százalékkal volt, azaz 2014-ben valamelyest nőtt az állattenyésztés aránya.

Számításaink szerint a folyó termelő-felhasználás értéke 2014-ben nem egészen érte el (-0,8 százalékkal) a 2013. évi szintet. A termelés során közvetlenül felhasznált inputok mennyisége kismértékben (+2 százalékkal) emelkedett, beszerzési ára 3 százalékkal mérséklődött. A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 7 százalékkal alacsonyabb, mint 2013-ban. A felhasznált műtrágya volumene emelkedett, ára viszont mérséklődött, így költsége alig több mint 1 százalékkal haladta meg a 2013. évit. Az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően az előző évi szinten alakult, a vetőmagköltség 2 százalékkal nőtt.

A termeléshez kötött támogatás 21 százalékos és az egyéb termelési támogatás 6 százalékos emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emelkedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 11 százalékkal nőtt 2014-ben. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem, folyó alapon 13 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás az előző, 2013. évi szinten alakult 2014-ben.

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 109 százalék, azaz 2014-ben az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 9 százalékkal emelkedett. A jövedelem változását a 2005-ös szinthez hasonlítva, azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem közel kétszeresére emelkedett.

1. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása

Megjegyzés: a 2014. évi adatok előzetesek

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

Az őszi mezőgazdasági munkák alakulása 2014. 11. 24-ig

Az elmúlt őszi jellemző csapadékos időjárás miatt a betakarítási és vetési munkák több helyen is akadoztak. A belvízzel borított és átnedvesedett területek miatt a munkavégzés még december elején is nehézségekbe ütközött.

A november 24-ei tárgynapra vonatkozó operatív adatgyűjtés eredményei szerint a tervezett országos őszi vetésterület 1 millió 723 ezer hektár, 33 ezer hektárral nagyobb az előző évinél. A gazdák a magágykészítést befejezték, és a vetési munkák 96 százalékát végezték el a tárgyidőpontra.

A tavaszi vetésű növények alá 1 millió 918 ezer hektáron terveztek őszi mélyszántást, a kedvezőtlen idő-

járás miatt a készenléti fok csak 61 százalék volt, szemben a tavalyi év 75 százalékával.

A gabonafélék tervezett vetésterülete 1 millió 496 ezer hektár, 40 ezer hektárral nagyobb, mint egy évvel korábban, a szándékhoz képest 96 százalékon végeztek a termelők a munkával.

Az őszi búza tervezett vetésterülete 1 millió 80 ezer hektár, hasonló a tavalyihoz. Őszi árpát 221 ezer hektáron, tritikálét 129 ezer hektáron vetettek, mindkét növény területe mérsékeltten nőtt a bázis időszakhoz képest.

A repce tervezett vetésterülete 227 ezer hektár, 3 százalékkal kisebb, mint 2013-ban. A jelentős időpontjáig a vetés 93 százalékával végeztek a gazdák.

A burgonya felszedése a tervezett 18 ezer hektáron befejeződött, 488 ezer tonna terményt takarítottak be, 27,6 tonna/hektár termésátlag mellett.

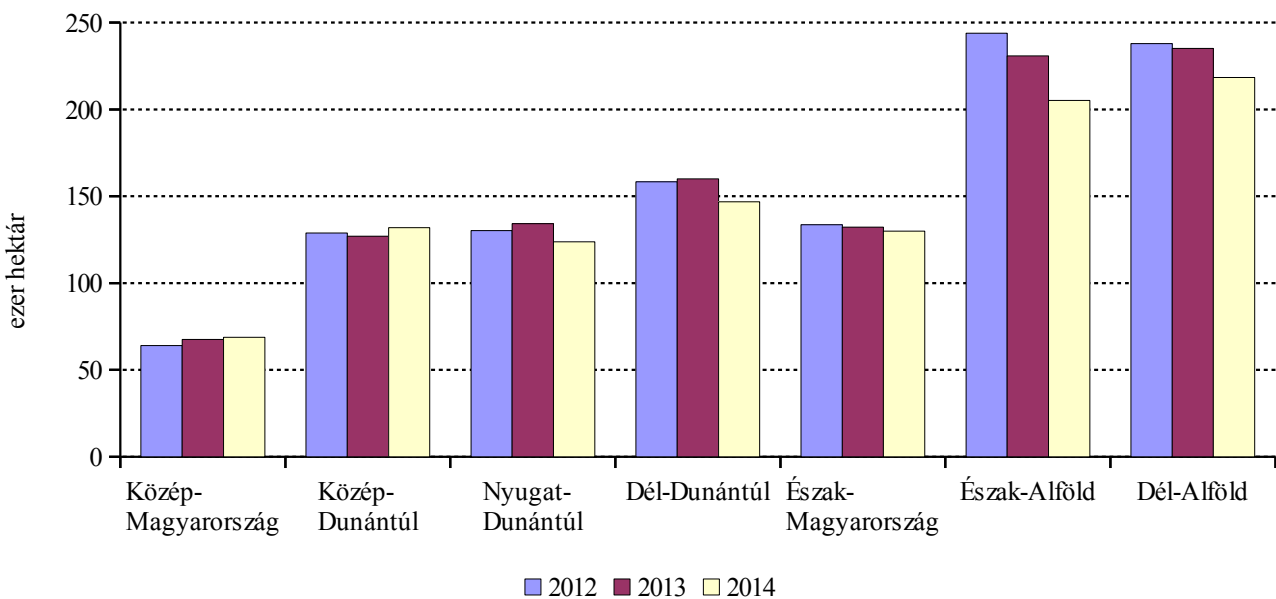
A gazdák 855 ezer tonna cukorrépát takarítottak be 13 ezer hektáron. A termésátlag 64 tonna/hektár 28 százalékkal meghaladta a 2013. évit.

Legfontosabb olajnövényünk, a napraforgóból rekord nagyságú területéről, 610 ezer hektárról 1 millió 619 ezer tonna termés került a magtárakba. A 2,66 tonna/hektár átlaghozam 6 százalékkal magasabb, mint a tavaly.

A kukorica betakarításával a tervezett 1,2 millió hektár 88 százalékán végeztek a termelők november 24-ig. A tárgyidőpontig 8,46 millió tonna tengeri került le a táblákról, a termésátlag 7,82 tonna/hektár. A gazdáknak komoly gondot okozhat a termés magas nedvességtartalma.

Zöldségfélékből az idei évben 601 ezer tonna termést takarítottak be 38 ezer hektárról, 12 ezer hektárral kisebb területről, mint 2013-ban.

1. táblázat: A búza vetésterületének alakulása régióként 2012-2014. novemberében

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Állatvágások a hazai vágóhidakon

A vágóhidakon 67,7 ezer darab szarvasmarhát vágtak le 2014 első kilenc hónapjában, másfél százalékkal többet, mint 2013 azonos időszakában. A vágás élősúlyban számítva 33,7 ezer tonna volt, 1,1 százalék kevesebb, mint a bázisidőszakban. A vizsgált időszakban levágott szarvasmarhák kétharmada volt tehén, ezekből 44,4 ezret vágtak, 2,1 százalékkal többet, mint egy évvel korábban.

Vágósertésből közel 3 milliót vágtak 2014 első kilenc hónapjában, 234 ezerrel, vagyis 8,5 százalékkal többet, mint a 2013. év azonos időszakában. A levágott állatok élősúlya (333,8 ezer tonna) 9,4 százalékkal, vágósúlya (269,7 ezer tonna) 9,8 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi. A sertésvágáson belül az anyakocák vágása 17 százalékkal csökkent, 55 ezret vágtak le 2014. január-szeptember között.

A levágott juhok száma másfélszeresére emelkedett 2014 első kilenc hónapjában az előző év azonos időszakhoz képest. A levágott állatok élősúlya 47 százalékkal, vágósúlya 42 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi.

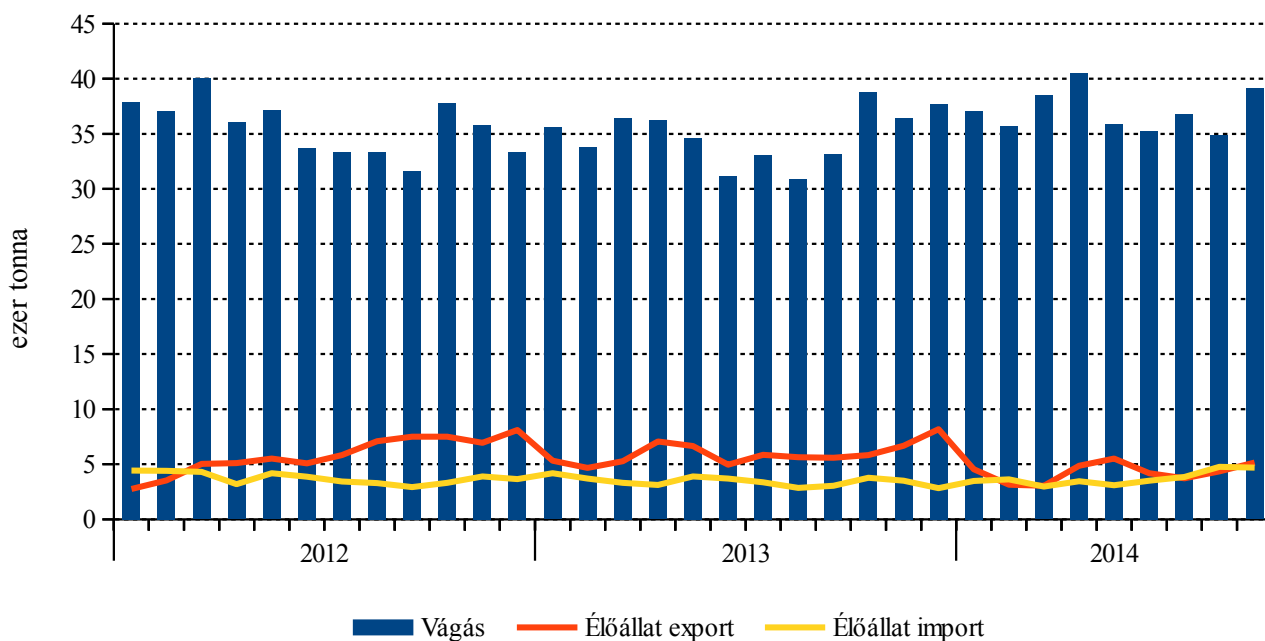
A baromfivágás 131,2 millió darab volt 2014 első kilenc hónapjában, 7 százalékkal több, mint az előző év azonos időszakában. A vágóbaromfi több mint háromnegyede vágócsirke, amelyből 100,2 milliót vágtak, 5,5 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. Vágókacsából 3 millió darabbal, 18 százalékkal vágtak többet, míg a libavágás 54 ezer darabbal, 1,3 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Pulykából 4,7 millió darabot vágtak a 2014. január-szeptemberi időszakban, 16 ezerrel (-0,3 százalék) kevesebbet, mint a bázisidőszakban.

2. táblázat: Élőállatok vágásának alakulása

Megnevezés	2014. január-szeptember			2014. január-szeptember/2013. január-szeptember		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				Változás százalékban		
Szarvasmarha összesen	67 672	33 746	17 222	101,4	98,9	99,1
Sertés összesen	2 978 328	333 752	269 740	108,5	109,4	109,8
ebből: anyakoca	55 165	11 835	9 488	82,7	81,3	81,1
Juh összesen	15 995	556	262	149,0	146,7	141,7
Ló összesen	188	104	62	101,1	113,3	109,4
Vágóbaromfi összesen	131 184 846	399 878	317 130	106,7	107,4	108,2
ebből: csirke	100 195 097	234 379	187 753	105,5	106,7	108,6
tyúk és kakas	1 685 087	4 093	3 186	94,8	107,5	107,5
liba	4 287 022	25 124	19 328	101,3	102,1	100,9
kacsa	20 301 297	70 106	54 719	117,6	119,1	117,6
pulyka	4 716 343	66 175	52 144	99,7	100,8	101,0

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

2. ábra: A vágóhidak sertés vágása (élősúly) és az élő sertések külkereskedelme (2012-2014)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

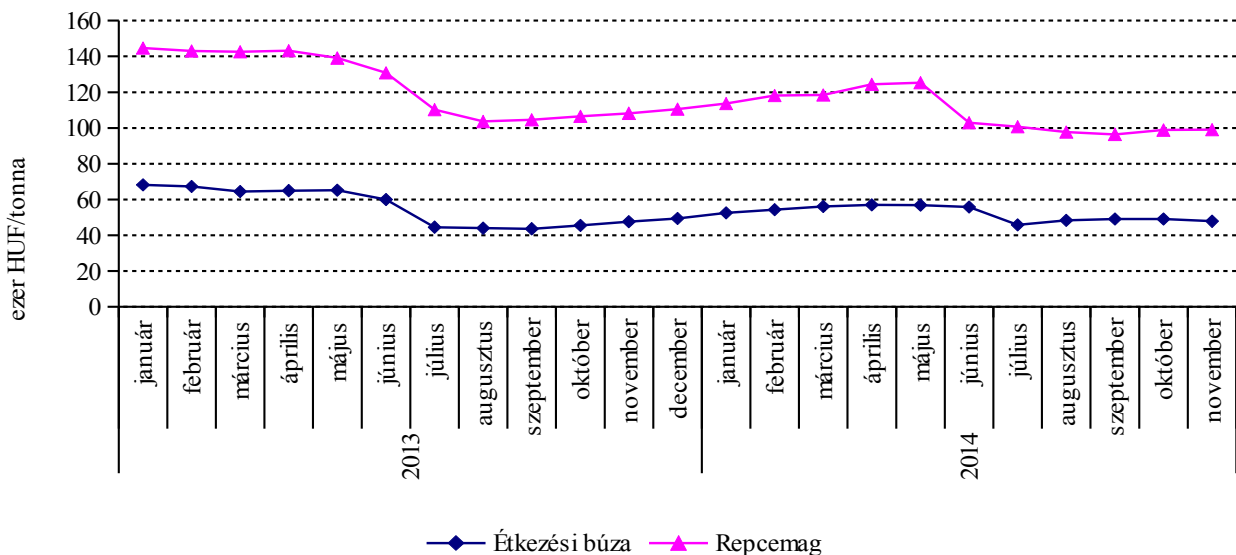
Termelői és feldolgozó értékesítési árak

Noha az USA agrárminisztériuma (USDA) továbbra is rekord szintű búzatermést vetít előre a 2014/2015. gazdasági évben a világon (720 millió tonna), a termény jegyzését korábban a betakarított búza minősége körüli aggodalmak, később az északi féltekén a vetés, a déli féltekén az aratás késlekedése miatti félelmek emelték Chicagóban (CME/CBOT). A folyamatot erősítette, hogy az USA-ban, Oroszországban és Ukrajnában az őszi vetésű búzaállományok gyengén fejlettek és a gazdák fagykártól tartanak. Mindezek hatására 220 USD/tonnára erősödött a búza fronthavi jegyzése december első napjaiban. A párizsi árutőzsdén (MATIF) a búza legközelebbi lejáratra vonatkozó jegyzése ugyanekkor féléves csúcsot ért el (190 euró/tonna). Magyarországon a malmi búzát 52 ezer forint/tonnán jegyezték (2015. márciusi lejárat) a Budapesti Értéktőzsdén (BÉT) december elején. Az AKI PÁIR adatai szerint az étkezési búza áfa és szállítási költség nélküli termelői ára az

egy évvel korábbival megegyezően 49,5 ezer forint/tonna volt a január és november közötti időszakban.

A repcemag jegyzésére a szójabab világszertei árának növekedése mellett ösztönzőleg hatott az is, hogy a 2014/2015. gazdasági év első negyedévében példátlanul nagy mennyiségű, 4,1 millió tonna repcemag és canola fordult meg a világszertei piacon. Az élénk kereslet következtében a repcemag fronthavi jegyzése novemberben 340 euró/tonna körül mozgott a párizsi árutőzsdén (MATIF). Magyarországon a Budapesti Értéktőzsdén áru-piaci szekciójában a repcemag legközelebbi lejáratra szóló jegyzése (2015. márciusi határidő) igazodott a párizsi trendhez, és 101 ezer forint/tonna szinten stabilizálódott november második felétől. A következő évi termés jegyzése (2015. augusztusi lejárat) 99 ezer forint/tonnára erősödött, mivel a csapadékos őszi idő miatt nem tudták teljesíteni a gazdák a vetési szándékot, a tervezett 228 ezer hektár helyett 212 ezer hektáron került a földbe a mag. Az AKI PÁIR adatai szerint a repcemag áfa és szállítási költség nélküli termelői ára január és november között 9 százalékkal múlta alul az előző év azonos időszakának átlagárát.

3. ábra: Az étkezési búza és a repcemag termelői ára Magyarországon (2013-2014)

Forrás: AKI PÁIR

Az EU-ban a vágósertés termelői ára 2014. január-november között csaknem 10 százalékkal volt alacsonyabb a tavalyi év azonos időszakának átlagáránál. Oroszország élő sertésekre és sertéshúsokra bevezetett importtilalma jelentősen hozzájárult az idei évi alacsonyabb árszínhez. Magyarországon a vágósertés termelői ára 482 forint/kg hasított súly volt 2014.

január-november között, nem változott számottevően egy év alatt. A belföldi kínálat kiegészítésére a vágóhidak az EU más tagországaiból importáltak sertéseket, amelyek vágóhídi belépési ára csaknem 1 százalékkal volt magasabb a vizsgált időszakban, mint a Magyarországon hizlaltaké. A frankfurti árutőzsdéi jegyzései

alapján a következő hetekben várhatóan csökkennek a sertésárak.

A Budapesti Nagybani Piacon a belföldi termesztésű zöldségfélét alacsonyabb termelői ár jellemezte 2014 39-49. hetén, mint 2013 azonos időszakában: a barna héjú vöröshagyma termelői ára 39 százalékkal, a petrezselyemgyökéré 35 százalékkal, a burgonyáé 28 százalékkal, a fejes káposztáé 26 százalékkal, a sárgarépáé 4 százalékkal csökkent. Ugyanakkor a termesztő berendezésből származó töltenivaló édes paprika termelői ára 11 százalékkal emelkedett.

Előzetes adatok szerint az EU almatermése 12 százalékkal 11,9 millió tonnára nő 2014-ben az egy évvel korábbihoz képest, ami az elmúlt évtized legnagyobb mennyisége lenne. Lengyelországban a 2013. évinél

12 százalékkal több almát (3,5 millió tonna) takarítanak be, utána Olaszország (+13 százalék: 2,4 millió tonna), majd Franciaország (4 százalékkal kevesebb: 1,7 millió tonna) következik a sorban. Magyarországon a kora tavaszi kedvező időjárás hatására az elmúlt tíz év legnagyobb (780-800 ezer tonna körüli) almatermése várható az idén. A Budapesti Nagybani Piacon az Idared fajtát 13 százalékkal alacsonyabb áron (120 forint/kg) kínálták 2014 39-49. hetében az előző év azonos időszakához viszonyítva. A Jonathan fajta termelői ára átlagosan 17 százalékkal esett a vizsgált időszakban. A Budapesti Nagybani Piacon a Vilmos körtefajta termelői ára 3 százalékkal mérséklődött. A belpiaci dióbél termelői ára 20 százalékkal volt magasabb 2014 39-49. hetében, mint tavaly ugyanekkor.

3. táblázat: A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-november	2014. január-november	
Étkezési búza	HUF/tonna	49 439	49 497	100,1
Takarmánykukorica	HUF/tonna	46 968	40 705	86,7
Napraforgómag (ipari)	HUF/tonna	97 355	95 480	98,1
Repce	HUF/tonna	111 760	102 048	91,3
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	494,7	482,4	97,5
Vágócsirke	HUF/kg élősúly	294,7	275,4	93,5
Nyers tehéntej ^{a)}	HUF/kg	94,1	104,2	110,6

Megjegyzés: ^{a)}január-október

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: Néhány termék feldolgozó értékesítési ára

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2013. január-november	2014. január-november	
Finomliszt	HUF/kg	85,0	78,4	92,2
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	285,9	237,5	83,1
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	919,9	936,3	101,8
Friss csirke egészben	HUF/kg	496,8	501,7	101,0
Étkezési tojás	HUF/darab	20,5	21,3	103,5
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	141,3	154,3	109,3
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	149,1	164,3	110,3
Trappista sajt	HUF/kg	1 162,8	1 204,6	103,6

Forrás: AKI PÁIR

5. táblázat: Néhány belföldi termesztésű zöldség és gyümölcs termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon

HUF/kg			
Megnevezés	2013. 39-49. hét	2014. 39-49. hét	Változás (százalék)
Alma (Idared)	138	120	87,1
Alma (Jonathan)	129	106	82,5
Körte (Vilmos)	337	326	96,8
Dióbél	2164	2586	119,5
Töltenivaló édes paprika	290	321	110,6
Burgonya	112	81	72,3
Sárgarépa	96	92	95,8
Petrezselyemgyökér	459	297	64,7
Vöröshagyma (barna héjú)	106	65	61,1
Fejes káposzta (fehér)	78	58	73,9

Forrás: AKI PÁIR

6. táblázat: Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2014. 51. héten

		Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (árfelmérés: december 16.)			
Megnevezés		Bp. Fővám tér	Bp. Lehel tér	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
		Élő	ponty	1 150	1 050	990 ^{b)}	1 150	1 080	1 100	1 050	869 ^{b)}
	pontyszelet	1 800	1 680	1 850	1 750	1 750	1 810	1 850	1 699 ^{b)}	1 799	1 523 ^{b)}
Friss	bőrös afrikai harcsa filé	2 800 ^{a)}	2 700	2 500	-	-	2 330	2 700	2 299	1 799	2 158 ^{a)}
	busa törzs	1 000	1 080	600 ^{b)}	990	1 250	999	1 300	1 139	999	977 ^{b)}
	busa szelet	900	1 020	950	990	1 250	1 200	1 300	979 ^{b)}	1 099	1 142 ^{b)}
	lazac filé	4 900	4 800	4 500	-	-	4 445	4 000	4 999	3 999	3 047 ^{b)}

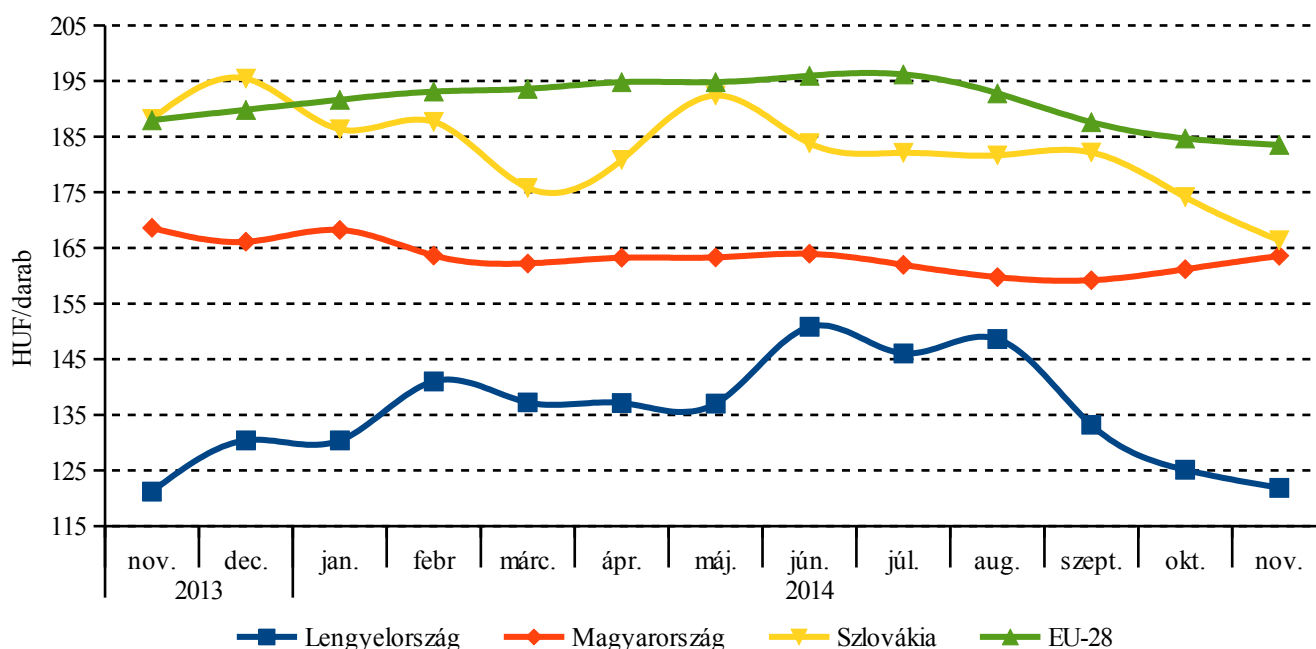
^{a)} Nyüzött ^{b)} Akciós ár

Forrás: AKI

Az Európai Bizottság adatai alapján az egész csirke (65 százalékos) feldolgozó értékesítési uniós átlagára 2013. november – 2014. november közti időszakban 191 euró/100 kg volt. Lengyelország, Magyarország és Szlovákia értékesítési átlagárai egyaránt elmaradtak az uniós átlagtól a vizsgált periódusban. A legnagyobb volatilitást a lengyelországi értékesítési árak mutatták

2014 évben, ahol a novemberi értékesítési árak 18 százalékkal maradtak el az augusztusi árszinttől. Szlovákiában az értékesítési árak a magyarországi árszintre estek vissza 2014 novemberében. Magyarországon az árak stabilak voltak a vizsgált időszakban, a 65 százalékos, (grillfertig) csirke 160-170 euró/tonna áron mozgott.

4. ábra: Az egész csirke (65 százalékos) feldolgozó értékesítési ára néhány uniós tagországban

Forrás: Európai Bizottság

7. táblázat: Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló

az előző év azonos időszaka = 100 százalék

Megnevezés	2012	2013	2014
	január-szeptember		
Vetőmag	100,2	107,4	103,7
Energia	108,3	97,9	97,1
Műtrágya	114,2	97,6	94,2
Növényvédő szerek	107,7	104,0	101,2
Állatgyógyászat	104,5	105,4	100,9
Takarmány	104,2	113,6	87,7
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	111,0	100,0	92,6
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	105,6	104,7	96,6
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	105,0	95,5	95,9

Forrás: KSH

Külkereskedelem

A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek kivitelének értéke 5749 millió eurót, behozatalának értéke 3410 millió eurót tett ki 2014 első háromnegyed évében. A kivitel értéke mérsékelten (1 százalékkal) elmaradt a 2013. január-szeptemberi időszak eredményétől, míg a behozatal értéke 4 százalékkal emelkedett. Az agrár-külkereskedelem aktívuma 2338 millió euró volt, 209 millió euróval, 8 százalékkal kevesebb, mint a bázisidőszakban.

A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek részesedése a nemzetgazdasági exportból 9,1 százalék volt, 0,5 százalékponttal elmaradt az előző évitől, míg az import 5,9 százalékos részesedése nem változott.

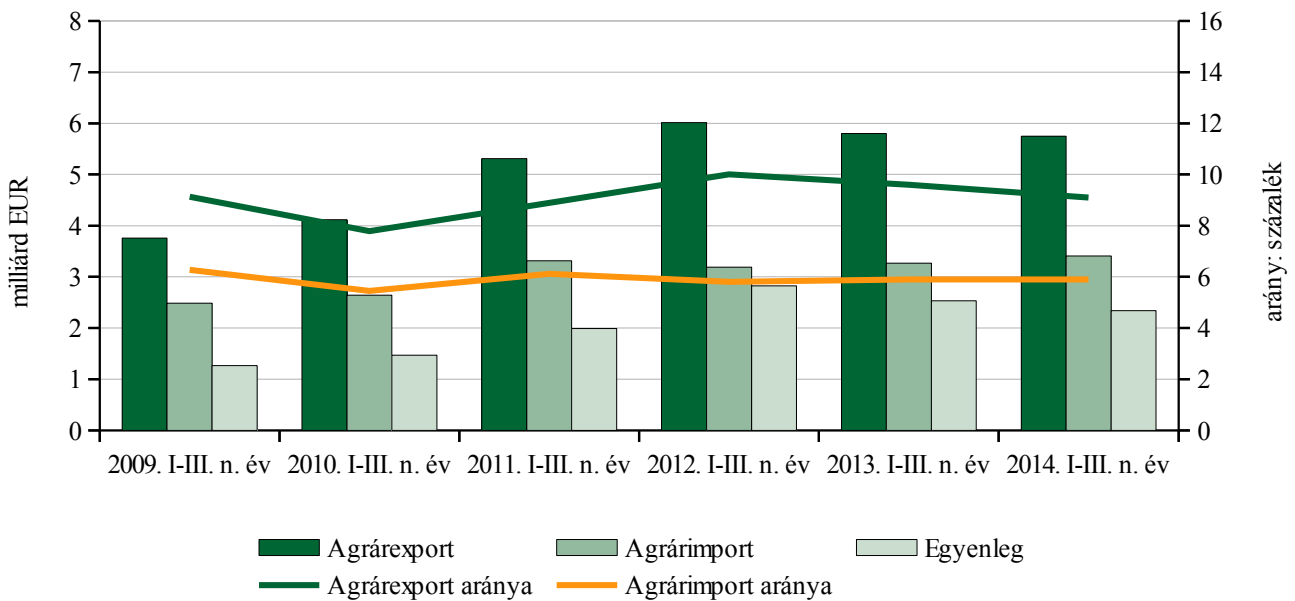
A mezőgazdasági- és élelmiszeripari termékek exportvolumene 7, az importé 10 százalékkal bővült 2013. január-szeptemberhez képest. Az árak mérséklődtek. Európában számítva az exportár 8 százalékkal, az importár 5 százalékkal maradt el az egy évvel korábbtól.

A vizsgált mezőgazdasági és élelmiszeripari termékkör 24 árucsoportja közül 14 árucsoport exportértéke emelkedett 2014 első háromnegyed évében, 2013 azonos időszakához képest. Legnagyobb mértékben (51 millió euróval) az egyéb táplálkozásra alkalmas készítmények – elsősorban étrend-kiegészítők, élelmiszer-alapanyagok és adalékanyagok – exportértéke nőtt. Az élelmezésre alkalmas húsfélék (sertés- és baromfi-hús) árbevétele 39 millió euróval, az állati takarmány árbevétele 38 millió euróval emelkedett. A gabonafélék exportértéke az előbbieknél kevésbé, 26 millió euróval nőtt. A kukorica kivitele ugyan 80 millió euróval magasabb árbevételt eredményezett, de a búzáé 40 millió euróval kevesebbet és a többi gabonaféle árbevétele is egyenként akár 10-15 százalékkal elmaradt az egy évvel korábbitól. Az előző év azonos időszakához viszonyítva 10 árucsoport exportértéke csökkent, melyek közül az állati zsírok és olajok értékcsökkenése volt értékben a legnagyobb (104 millió euró). A napraforgómag olaj

exportértéke az előző évi érték háromnegyedére esett, és a repceolaj exportértéke is jelentősen csökkent. A cukor és cukoráru termékkör exportértéke 85 millió euróval (-30 százalék) maradt el a bázisidőszak szintjétől, elsősorban azért mert a fehér cukor kiszállítások értéke több, mint 60 százalékkal esett. A Szlovákiába irányuló cukorszállítások értéke az egy évvel ezelőtti 33 millió euróról 4 millió euróra zuhant.

A behozatalt vizsgálva, megállapítható, 16 árucsoport importértéke nőtt 2014 első háromnegyed évében, 2013 azonos időszakához képest. A változások mérsékeltebbek, mint az exportoldalon. A gabonafélék importja bővült a legjobban, 39 millió euróval, mert a kukorica behozatal az év első felében lényegesen meghaladta az egy évvel korábbit. A legnagyobb csökkenés (25 millió euró) az állati takarmány árucsoport esetében történt, mivel a szójabab pogácsa behozatala közel 20 százalékkal kevesebb volt, mint a bázisidőszakban.

5. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása (2009-2014. I-III. negyedév)

Forrás: KSH adatok alapján az AKI Statisztikai Osztályán készült összeállítás

A műtrágya értékesítés alakulása 2014. I-III. negyedévben

A mezőgazdasági inputforgalmazók 1094 ezer tonna műtrágyát értékesítettek közvetlenül mezőgazdasági termelőknek 2014 I-III negyedévében. A termelők által vásárolt műtrágya mennyisége 9,5 százalékkal több volt, mint 2013 I-III negyedévében, de az értéke – 98 milliárd forint – mindössze 1 százalékkal haladta meg az egy

évvel korábbit, mert az árak átlagosan 6 százalékkal alacsonyabbak voltak, mint 2013 I-III negyedévében.

A mezőgazdasági termelők által 2014 I-III negyedévében vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 385 ezer tonna volt, 14 százalékkal több, mint egy évvel korábban. A nitrogén hatóanyag tartalom 8, a foszfor 29, a kálium hatóanyag mennyisége 27 százalékkal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest.

Természetes súlyban vizsgálva, a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített 1093,5 ezer tonna műtrágyából 805 ezer tonna egykomponensű, 288 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. Az egykomponensű, illetve az összetett műtrágyák aránya 74:26, megegyezett az egy évvel korábbival. Egyszerű nitrogén műtrágyából 771 ezer, kálium műtrágyából pedig 33 ezer tonna fogyott 2014 vizsgált időszakában. Az egykomponensű foszfor műtrágya értékesített mennyisége 20 százalékkal esett, mindössze 1,8 ezer tonna volt ebben az időszakban. Összetett műtrágyából 17, egykomponensű nitrogén műtrágyából 7, kálium műtrágyából 17 százalékkal fogyott több, mint a bázis-időszakban.

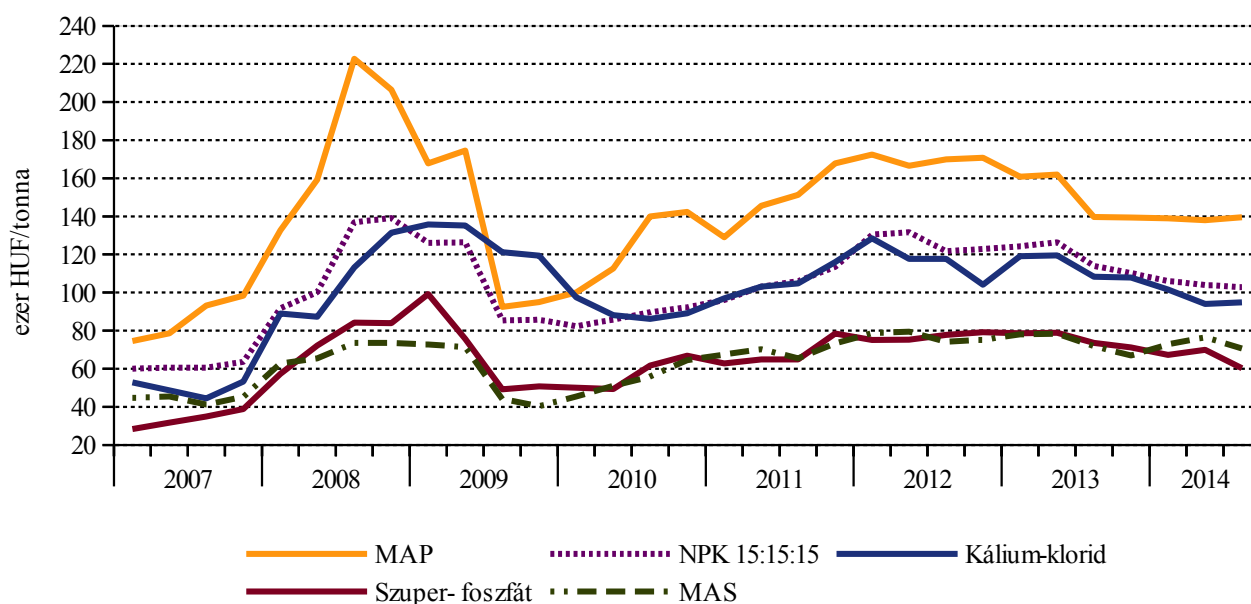
Az első félév az egykomponensű nitrogén, a harmadik negyedév az összetett műtrágyák szezonja. 2014 harmadik negyedévében a teljes műtrágya értékesítés 60 százalékát adták az összetett műtrágyák, melyek közül a legnagyobb volumenben az NPK15-15-15 (28 ezer tonna), a MAP (21 ezer tonna) és a DAP (9 ezer tonna) fogyott.

A KSH legfrissebb adatai alapján a mezőgazdasági termékek termelői ára 2014 I-III. negyedévében 7,4 százalékkal csökkent, ezen belül a növényi termékek ára 11,7 százalékkal esett, míg az állati termékeké az egy évvel korábbi szinten maradt. A mezőgazdasági termelés ráfordítási ára 4,1 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2013 I-III. negyedévében.

A termeléshez közvetlenül használt termékek körében a műtrágya ára 5,8 százalékkal, az energia ára 2,9 százalékkal alacsonyabb volt, mint 2013 I-III. negyedévében. Ellenben a vetőmag ára 3,7, a növényvédőszer ára pedig 1,2 százalékkal emelkedett a bázisidőszakhoz mérten.

A műtrágyaárak 2013 második félévétől kezdődően csökkenő trendet mutatnak, a jelenlegi árszint hozzávetőlegesen a 2011. évi árszintnek felel meg. 2014 harmadik negyedévében legfontosabb műtrágyák körében az árak változatlanok voltak (MAP, kálium-klorid), vagy csökkentek (NPK 15-15-15, szuperfoszfát, MAS) 2014 második negyedévéhez képest.

6. ábra: Néhány fontosabb műtrágya árának negyedévenkénti alakulása (2007-2014. III. negyedév)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

A gép-és alkatrész értékesítést tekintve jól alakul a 2014-es év, a III. negyedévben tovább élénkült a kereslet.

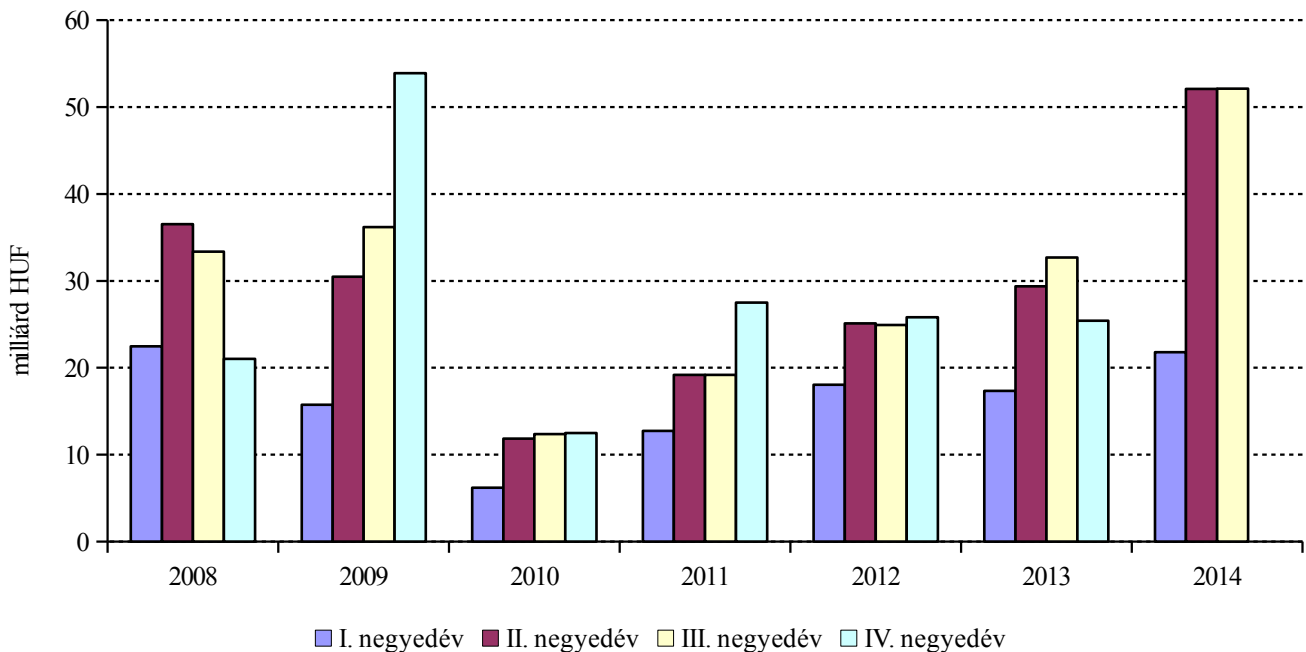
A mezőgazdasági gépértékesítés 2014 harmadik negyedévében is elérte a második negyedévi 52 milliárd forintos szintet. Így a gépforgalmazók 2014 első három negyedévében már 126 milliárd forint értékben értékesítettek új mezőgazdasági gépeket, amely 59 százalékkal haladta meg a 2013. I-III. negyedévi értéket. Alkatrészekre ugyanezen időszakban 28,8 milliárd forintot költöttek a gazdálkodók, mindössze 1 százalékkal többet, mint a bázisidőszakban. Az alkatrész értékesítés a második és harmadik negyedévben élénkül, az éves forgalom mintegy 60 százaléka esik erre az időszakra. A 2014. II. és III. negyedévi értékesítés megközelítette

az elmúlt évek rekordjának számító 2012. II-III. negyedévi alkatrészforgalmat.

Jelentősen nőtt az értékesített traktorok száma az általunk vizsgált időszakban, messze felülmúlva a korábbi években eladott mennyiséget. A hazai gazdálkodók 2900 darab traktort vásároltak a 2014. január-szeptemberi időszakban, 1641 darabbal többet, mint egy évvel korábban. A 61-90 LE és a 91-140 LE teljesítménykategóriájú traktorok esetében igen intenzív volumennövekedés mutatkozott, az utóbbinál megháromszorozódott az forgalom. A legnagyobb teljesítmény kategóriában (320 LE felett) viszont 40 százalékkal csökkent az eladás.

A beszerzésre került munkagépek közül jelentősen nőtt a szalastakarmány-betakarítók, a bálázók és az ültetvény-permetezők iránti kereslet. Ezekből 2014 szeptemberéig többet értékesítettek, mint tavaly egész évben.

7. ábra: A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági gép értékesítése mezőgazdasági végfelhasználóknak (2008-2014)

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Támogatások

Az Európai Bizottság módosította a Mezőgazdasági Válságtartalékkal kapcsolatos álláspontját

A Bizottság megerősítette, hogy az EU a Mezőgazdasági Válságtartalék 2015. évre elkülönített keretéből – amelynek összege 433 millió euró – nem használ fel pénzt az oroszországi importtilalommal sújtott termelők megsegítését célzó piaci intézkedésekre.

Az EU vezető politikai testülete tájékoztatást adott arról, hogy az oroszországi importtilalom következtében kialakult piaci helyzet kezelésének költsége, azaz a zöldség- és gyümölcssektorban nyújtott rendkívüli támogatás, a tejtermékek magántárolási támogatása és a Balti országok egyedi kártérítése a vártnál alacsonyabban alakult: 344 millió euróról 234 millió euróra csökkent.

Forrás: agrafacts.com

Élelmiszersegély Lengyelországnak

Lengyelország 473 millió euró támogatást kapott az EU költségvetéséből 2014. december 3-án az élelmiszerbankok működésének támogatására, az országban élő leginkább rászoruló személyek alapszintű életfeltételeinek biztosításának céljából a 2014-2020 közötti időszakra. A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (FEAD) – amely reálértéken számolva több mint 3,8 milliárd euróval gazdálkodhat a 2014-2020-as időszakban – a korábbi működési kereteit felülvizsgálva megújult, és az új költségvetési időszakban már nemcsak kizárólag élelmiszersegélyt nyújt, hanem ruhaneműket és létfenntartási cikkeket (cipőt, szappant, sampont stb.) is oszt. Az élelmiszersegély-program eredetileg az agrárintervenciós készletek egy részének karitatív célokra történő felhasználását jelentette, azonban az EU agrárpolitikájának növekvő piaci orientációja miatt a terménykészletek jelentős mértékben lecsökkentek. Varsó nemzeti forrásból további 83,5 millió euróval kiegészítheti a támogatást, így összesen 556,5 millió euró állhat az ország rendelkezésére a szegénység elleni küzdelemre.

Forrás: agrafacts.com

Tovább növekedett a kereskedelmet korlátozó intézkedés száma

Az Európai Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága szerint az EU kereskedelmi partnerei 170 új korlátozó intézkedést vezettek be a 2013. június 1 - 2014. június 30-ig tartó időszakban, miközben 12-öt szüntettek meg. Az intézkedések közül a vám és a nem vámjellegű importkorlátozások száma volt a legmagasabb (57), majd sorrendben a határon belüli importkorlátozó eszközök (34), az exportkorlátozás (18), az állami felvásárlások (17), illetve a szolgáltatások és befektetési akadályok (14), egyéb (30). A vám és nem vámjellegű importkorlátozások tekintetében Oroszország járt az élen a 17, majd ezt követően Argentína a 8 intézkedésével. Oroszország elsőként az EU-ból származó sertéshús és –húskészítmények behozatalát tiltotta be 2014 januárjában, majd az EU több kulcsfontosságú exporttermékére – úgymint a tejure, a zöldség- és gyümölcsstermékekre – is kiterjesztette a korlátozást 2014. augusztus 7-vel kezdődően. Különösen aggasztónak találták az exportkorlátozások 39 százalékos emelkedését az elmúlt 13 hónapban, tekintettel arra, hogy a gazdasági termelőkészség és a szükséges alapanyagok gyakran nem állnak rendelkezésre egy országon belül és a korlátozó intézkedések káros gazdasági hatást fejtenek ki.

Forrás: agrafacts.com

Az USA fellebbez a húsok eredetjelölését érintő WTO döntés ellen

Az amerikaiak december első hetében fellebbezést nyújtottak be a Kereskedelmi Világszervezet október 20-ai döntése ellen, amely kimondta, hogy az USA sertés- és marhahústra vonatkozó származási országot érintő kötelező eredetjelölési rendszere (COOL) sérti a nemzetközi kereskedelmi szabályokat. Az eljárást az USA ellen kanadai tisztviselők kezdeményezték. Kanada és Mexikó, az USA két legnagyobb kereskedelmi partnere régóta sérelmezte, hogy az USA eredetjelölésre vonatkozó előírásai – részletes információkat követelve az állatok származását, tartását és vágását illetően – diszkriminatívan érintik exportjukat. Döntésében a WTO kifejtette, hogy a címkézés szükségessé tette a húsok eredet szerinti szétválasztását, ami az adminisztrációs költségek növekedése miatt versenyhátrányt

okozott a beszállítóknak a hazai termékekkel szemben. A kanadai tisztviselők szerint az Egyesült Államok "COOL" rendszere kirívóan protekcionista. A WTO jelenleg vizsgálja Washington fellebbezését.

Forrás: agrafacts.com

Halászat

Kétezer hektárnyi halastó újulhat meg

A magyar halfogyasztás az elmúlt három év alatt mintegy 20 százalékkal nőtt, de még mindig alacsony nemzetközi összehasonlításban. A halfogyasztás növekedését szolgálja, hogy a tervek szerint 2 ezer hektárnyi halastavat felújítanak, és ezer hektárnyi területen újabbakat alakítanak ki a következő uniós halászati fejlesztési ciklusban, hat éven belül.

A magyar halfogyasztás mindössze ötöde az uniós átlagnak. A tengeri vizek kimerültsége miatt az uniós egyre több pénzt és energiát fordít az édesvízi haltermelésre, amiben Magyarországon, így a Balaton vízgyűjtő területén is óriási lehetőségek rejlenek. Ennek szellemében szeretnék bővíteni a balatoni halgazdálkodási társaság tógazdaságainak számát, ami szolgálná azt is, hogy a tó vízgyűjtőjén termelt balatoni hal egyfajta brandként jelenhessen meg a jövőben boltok polcain.

Forrás: kormány.hu

Képzés

Újjáépül a magyar agrárszakképzés

Prioritást élvez a magyar agrárszakképzés újjáépítése. Fontos, hogy még több fiatal tanulhasson szakmát, hiszen kiemelkedően képzett agrárszakemberek nélkül nem lesz XXI. századi mezőgazdaság és működő közép-birtok. Erősödő agrárközéposztály nélkül pedig nem lehet élhető a vidék sehol sem a magyar közösségek számára.

Ehhez kíván hozzájárulni a tárca által a közeljövőben elindítani tervezett „Erasmus program” is, amely illeszkedik a jövőre meghirdetett Kárpát-medencei magyar szakképzés évéhez. A nemzetpolitika gazdaságpolitika is: a magyarság megtartása nemcsak erkölcsi, de anyagi,

gazdasági kérdés az elszakított területeken élők, és az anyaország számára egyaránt.

Forrás: Földművelésügyi Minisztérium

Kutatás

A bioüzemanyagok aránya a közlekedésben 27 százalékra emelkedhet 2050-re

Németország Megújuló Energia Ügynöksége 2014. november 18-án konferenciát tartott Brüsszelben a bioüzemanyagok jövőjéről, melyről az Agra-Europe is beszámolt. A konferencián a Nemzetközi Energiaügynökség modellszámításai szerint, a termesztett növényekből és a gazdaságokban keletkező melléktermékekből előállított bioüzemanyagok arányát a közlekedésben 2050-ig 27 százalékra kell növelni annak érdekében, hogy az átlaghőmérséklet emelkedését a kritikus 2 Celsius fok alatt lehessen tartani. A cél eléréséhez az Európai Unióban és a világ többi részén is elő kell mozdítani azoknak a fejlett bioüzemanyagoknak a felhasználását, amelyek a legnagyobb megtakarítást nyújtják az üvegházgázok kibocsátásában. Ezeknek a bioüzemanyagoknak fontos szerepe lesz a jövőben, fejlesztésüket és elterjedésüket azonban gátolja az Európai Unió bioüzemanyag-politikáját övező, máig lezáratlan társadalmi és tudományos vita, ami elbizonytalanítja a befektetőket. Az egyik környezetvédő szervezet képviselője egyetértett azzal, hogy a fejlett bioüzemanyagoknak nagyobb teret kell kapnia, ugyanakkor a jelenlegi szabályozás szerinte ezt nem segítette elő. A bioüzemanyagok alapanyagainak termesztése földterületet köt le, ezért az élelmiszertermelést a világ más tájain kell bővíteni, ami közvetve a kibocsátások növekedését okozza. Ezt az ún. ILUC (indirect land use change) hatást nem szabad figyelmen kívül hagyni a bioüzemanyagok értékelésekor. A konferencia időszerecségét az is adta, hogy hamarosan megkezdődik a tárgyalás a Parlament, a Tanács és a Bizottság között az élelmiszernövényekből előállított üzemanyagok felhasználásának és elszámolásának korlátozását célzó COM(2012) 595 számú javaslatról.

Forrás: agrafacts.com

III. Szemelvények az AKI munkáiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk fontosabb megállapításait ismertetjük.

A lovaságazat helyzete Magyarországon

A magyarországi lóállomány a KSH adatai alapján 2013-ban 76 ezer egyed volt. A populáció közel 90 százaléka az egyéni gazdaságokban koncentrálódik, ezzel megegyezően a lovat tartó gazdaságok közül is az egyéni gazdaságok száma a legmagasabb, amelyek jellemzően mindössze 2-3 lóval rendelkeznek. A magyarországi ménállomány 2013-ban 971 volt, négy százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A ménállomány tulajdon szerinti megoszlása a magántulajdon irányába tolódott, ezzel párhuzamosan az import mének aránya folyamatosan nőtt. A minőségi tenyésztéshez szükséges mértékű utánpótlás korlátozottá vált, mert 2004-2013 között az ország fedezőmén-állományának visszaesése a genetikai variancia szűkülését és populációgenetikai értékének csökkenését okozta. Igaz, a mén és kanca állomány arányának vizsgálata során megállapítottuk, hogy 2003-2013 között a kancaállomány zsugorodása miatt az egy kancára jutó mének száma emelkedett, a kancák területi szétszórtsága és igen erős tulajdonosi tagoltsága miatt a célpárosítások lehetősége nagymértékben korlátozódott. Ez a szétaprózódott struktúra csak a tenyésztés szigorú összehangolása mellett hozhat minőségi fejlődést a lovaságazatba. Tehát további vizsgálataink során a szektor tenyésztés-szervezési rendszerét vettük górcső alá. Részletesen áttekintettük azt az intézeti átalakulásokkal tarkított utat, ami a jelenlegi – több helyen és pontban hiányosnak bizonyuló – tenyésztés-szervezés kialakulásához vezetett. Magyarországon a lótenyésztés koordinálása egy többlépcsős hivatalrendszer által történik, amiben az élelmiszerlánc-ellenőrzési és genetikai eredetű tevékenységek határai elmosódnak. A tenyésztők számára kötelezően meghatározott szolgáltatások jelentős költségigényűek, ami az illegális lótenyésztésnek és lótartásnak kedvez. Ez egyrészt a legális lótartók versenypozícióját rontja, másrészt a minőségi tenyésztést gátolja. Nehezíti a helyzetet, hogy az érvényben lévő törzskönyvezési rendszer nem zárja ki, hogy egy állat adatai több szervezetnél, vagy akár

külföldi törzskönyvben szerepeljenek. Ennek tükrében ajánlott, hogy a tenyésztéshez kötődő engedélyek kiadását egy intézmény kezelje.

Megszűnt a lehetőség, hogy a teljesítményvizsgálat mindig teljesen azonos környezetben és összehasonlítható módon, egységes szempontok szerinti történjen és így a tenyésztők számára nem áll rendelkezésre olyan mennyiségű és olyan minőségű információ (adatbázis) a tenyész kiválasztáshoz, mint a külföldi fajták esetén. A standard körülmények között elvégezhető, lehetőség szerint minél több objektív véleményt tartalmazó saját teljesítmény vizsgálatok, a széles körben kiterjeszhető ivadékteljesítmény vizsgálatok, valamint a nagyon alapos, mindenre kiterjedő törzskönyvezés és adatfelvételezés nélkül, a tenyészértékbecslés és szakmailag megalapozott tenyész kiválasztás sikeres kimenetele bizonytalanná válik. A minőségi tenyésztéshez és lótartáshoz mindenképpen szükséges egy teljeskörű nyilvántartási rendszer és tulajdonosi adatbázis, viszont a rendszert a tenyésztők számára egyszerűbbé, áttekinthetőbbé és olcsóbbá kell tenni.

E feltételek teljesülése nélkül a tradicionális fajták teljesítményének, versenyképességének és eladhatóságának javulása gátolt, annak ellenére, hogy a magyar fajtákban jelentős kiaknázható genetikai potenciál lenne (amit pl. a gidrán lovastusasporthoz elért eredményei is mutatnak). A tenyészcélok (és elképzelések) sokszínűsége, valamint a teljesítményvizsgálatok hiánya nagyon hátrányosan érintheti és tovább lassíthatja a magyar fajták felzárkózását a külföldi genotípusok teljesítményszínvonalához. A megfelelő tenyészalapanyag biztosításának hiányában a ló teljesítményétől függő alágazatok (lóverseny vagy a lovassport) leépülésével kell számolni, amely tevékenységek szervezése is átalakítást kíván, hiszen jelenleg ezen ágazatok csak jelentős állami pénzforrásokból képesek fenntartani működésüket.

Az özönnövények és az energianövények energetikai célú hasznosításáról

A Nemzeti Környezetügyi Intézet és az Agrárgazdasági Kutató Intézet közös tanulmányt készített a fenti témában a Földművelésügyi Minisztérium felkérésére. Az elemzés legfontosabb megállapításait foglaljuk össze az alábbiakban.

A megújuló energia hasznosításának előmozdítására az Európai Unió döntéshozói 2009 novemberében fogadták el a 28/2009/EK Megújuló Energia Irányelvet. Az irányelv alapján a megújuló energia részarányát az energiahasznosításban 2020-ig 20 százalékra kell emelni közösségi szinten, ami a tagországok adottságai alapján meghatározott nemzeti célértékek elérésével teljesíthető. Magyarország az Európai Bizottság által javasolt 13 százalék helyett 14,65 százalék megújuló energiaarány elérését vállalta 2020-ig.

Az EU 2014 októberében elfogadta a 2030-ig szóló új Energia és Klímavédelmi Stratégia kereteit, és ebben a megújuló energia részarányának célértékét a 2020. évi 20 százalékról 27 százalékra emelte meg. Az új célérték azt jelzi, hogy a megújuló energia termelését és felhasználását elősegítő fejlesztések, illetve beruházások szükségességével hosszú távon számolni kell Magyarországon is.

Magyarországon a megújuló energia döntő hányada biomaszra felhasználásából származik. Az ország a biomaszra termelése és hasznosítása szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik. A biomasszából nyert energia egyik előnye a nap- és a szélenergiával szemben, hogy jobban szabályozható, így rendelkezésre állása kiszámíthatóbb. Ugyanakkor a biomaszra energetikai célú felhasználása aggályokat is felvet: az energianövények termesztése földhasználatl jár, ami az élelmiszertermeléstől von el többnyire jobb, ritkábban gyengébb minőségű területeket. A szűkebb értelemben vett energianövényeket Magyarországon nem termesztik nagy területen. Az energiaültetvények létesítése engedélyhez kötött, a megvalósítás a tapasztalatok szerint erősen függ a mindenkorai támogatásoktól.

A biomaszra-alapú energiatermelés akkor tekinthető fenntarthatónak, ha az adott területen nem növeli a környezet terhelését és nem rombolja a biodiverzitást, életciklusának ÜHG- és energiamérlege pozitív. Emellett persze fontos, hogy társadalmi szempontból elfogadható, gazdaságilag pedig versenyképes legyen. A fás szárú energianövények termesztése során az egyik fontos kérdés, hogy a termőhelyhez és a környezeti

feltételekhez alkalmas fajt és fajtát válasszunk. A biomaszra-alapú energiatermelés energiamérlegét többek közt meghatározza az alapanyag típusa, termesztett fajok esetében betakarításuk ideje és módja, telepítési hálózatuk, az alkalmazott gyomirtási technológia, a feldolgozásra kijelölt erőmű távolsága és típusa.

Az EU az idén fogadta el az idegenhonos özönfajok megjelenésének megelőzéséről, további terjedésének megakadályozásáról, és a már megtelepült állományok visszaszorításáról rendelkező 1143/2014/EU irányelvet, amely a biodiverzitás csökkenésének megakadályozását és a gazdasági károk mérséklését hivatott szolgálni. Az uniós irányelv mentén várható, hogy az inváziós fajokkal kapcsolatos hazai szabályozás szigorodni fog. Magyarországon az özönnövényként való besorolás elsősorban a fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) fenyegeti, amelynek magyarországi állománya nagyobb, mint a többi 27 EU-tagországé együttvéve. Az uniós eljárásrend szerinti kockázatelemzés valószínűleg nem vezet majd a több mint 400 ezer hektárt elfoglaló fehér akác kiirtásának megköveteléséhez, azonban a faj további telepítését, újratelepítését korlátozhatja. Ennek hatása lehet az energetikai célra rendelkezésre álló fa mennyiségére, továbbá nehézséget okozhat az erdőtelepítési célok teljesítésében, különösen a száraz, homokos területen.

A fehér akáctól eltekintve az özönnövények energetikai célú termesztése a jelenlegi és főleg a jövőbeni jogszabályi keretek között nem releváns, illetve az esetleges kiszabadulásuk okozta természeti, környezeti, egészségügyi és egyéb gazdasági károk miatt nem indokolt. Ugyanakkor a jelenleg is nagy mennyiségben jelenlévő inváziós fajok energetikai célú felhasználása megfelelő keretek között, mind gazdasági, mind természet- és környezetvédelmi szempontból jelentős haszonnal járhat.

A rugalmas foglalkoztatás akadályai a mezőgazdaságban

A mezőgazdaságban, azon belül különösen a kertészeti ágazatokban a gazdasági tevékenység szezonális jellege jelentős hullámozást mutat a munkaerő-igény tekintetében, ezért a teljes munkaidős, alkalmazotti viszonyon alapuló foglalkoztatástól eltérő rugalmas formák (határozott idejű vagy szezonális foglalkoztatás, önfoglalkoztatás) terjednek. Magyarországon a rugalmas formák közül az önfoglalkoztatás aránya 30 százalék a mezőgazdaságban, a határozott idejű szerződéses munkavégzés aránya 11,8 százalék, míg

a részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya 6,8 százalékot ér el az ágazatban.

A mezőgazdasági munkaerő igény szezonálisan változó, erre a munkaadók a csúcsidezőszakokban az állandó munkaerő intenzívebb foglalkoztatásával (túlóra) és jelentős számú szezonális munkaerő felvételével reagálnak. A 2010. évi egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény bevezetése jelentős bővülést eredményezett a legálisan foglalkoztatott alkalmi és szezonális mezőgazdasági munkaerő létszámában. A szezonális foglalkoztatással kapcsolatban azonban számos, a szűk értelemben vett munkaügyi szabályozásnál szerteágazóbb területen fedezhető fel anomáliák, buktatók. Problémát jelent az idény munkát vállalók alacsony képzettsége és munkához való nem megfelelő hozzáállása, a közfoglalkoztatás és a szezonmunka egyidejűsége.

A vizsgálatok alapján a jelenlegi munkaadót terhelő járulérendszer nem ösztönzi a munkáltatókat a munkavállalók állandósítására, az idénymunkát vállalók bejelentési és nyilvántartási rendszere az elmúlt időszakban végbement jogszabályi egyszerűsítés ellenére ishibázásra és visszaélésekre ad lehetőséget. A szezonális munkaerő állandósításának egyik eszköze a mezőgazdasági kis- és középvállalkozások számára a rugalmas munkaidő-elszámolásával az éves munkaidő-keret bevezetése lehetne. A probléma megoldása komplex, a munkajogi, adóügyi, közmunkát érintő szabályokat, a feketegazdaság elleni intézkedéseket érintő beavatkozásokat is igényel.

Innováció a magyar agrárgazdaságban

Magyarország gazdasági növekedése szempontjából az innováció stratégiai terület. A tudásalapú, innovációra építő, versenyképes és sikeres gazdaság megteremtése vidéki térségeink fejlődése szempontjából alapvető. A vidéki megélhetési feltételek javítása egyszerre igényli a mezőgazdaságban rejlő potenciál kihasználását és a többletjövedelmet eredményező tevékenységek bővítését. Az AKI Agrárgazdasági Könyvek sorozatában megjelent kötetben (Bíró et al. 2014) ehhez illeszkedve az innováció agrár- és vidékfejlesztési kapcsolatainak feltárására vállalkoztak a szerzők és az ágazatban rejlő innovációs lehetőségeket vizsgálták.

A tanulmány eredményei szerint az agrárgazdaságban az erős piaci verseny és a mérsékelt együttműködési hajlandóság következtében a hazai innovációs rendszerek kialakulatlanok, a kutatási, képzési igények nem

jelentkeznek hangsúlyosan. Az innováció főként az agrárgazdaság iparszerű, koncentrált termeléssel jellemezhető ágazataiban meghatározó, a saját ötleteken alapuló innovációk túlnyomórészt a kiépült K+F kapcsolatrendszerrel, jelentős saját erővel rendelkező, illetve a pályázati források mobilizálásában jártas gazdálkodói körben jelentkeznek.

Az Európai Unióhoz hasonlóan Magyarország növekedési pályára állítása is következetes agrár-innovációs politika kialakítását és végrehajtását igényli. Az agrár- és vidékfejlesztésben ehhez vizsgálatunk a K+F, a vállalati innováció, a tudásátadás alapját jelentő képzés, tanácsadás, valamint az együttműködések területén tárt fel innovációs lehetőségeket. A magyar agrárgazdaság és a vidék fejlesztésében az innováció rendszerbe szervezést, az innovációs lánc bővítést, míg az innováció terjedési szakasza az innovációs eredmények tudatosítását, népszerűsítését igényli.

A kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy az agrár-innovációban elsődleges beavatkozási területet a mezőgazdasági üzemek és az élelmiszer-feldolgozás versenyképességét, hozzáadott értékét növelő projektek, a megújuló erőforrások hasznosítása, valamint az infokommunikációs fejlesztések képeznek, a vidékfejlesztésben pedig az innovációk terjedését célzó partnerségek megteremtése jelent hozzáadott értéket. Az egyes üzem típusokat tekintve a piaci kereslethez igazodva az intenzívebb földhasználat lehetőségeivel összefüggésben a kertészeti és szántóföldi növénytermelésben rejlik jelentős innovációs potenciál.

A kukorica termesztéstechnológiájának fejlesztése a fenntartható növénytermesztésben

Az utóbbi két évtizedben igen nagy probléma a kukorica termésingadozása, amelynek mértéke mára a 60 százalékot is meghaladta. Ennek oka részben a klímaváltozás, részben az agrotechnikai hiányosságokban keresendő. A vetésváltás, szakszerű tápanyagutánpótlás, növényvédelem és megfelelő vetéstechnológia alkalmazása mind meghatározó összetevői a fenntartható növénytermesztésnek.

A korszerű kukoricatermesztésben kiemelkedő jelentőségű a biológiai alapok helyes megválasztása, hiszen a különböző hibridek másképp reagálnak az eltérő ökológiai és agrotechnikai tényezőkre. A termesztés során törekedni kell a genetikai terméspotenciál minél jobb kihasználására, ami a jelenleg köztermesztésben

lévő korszerű kukorica hibridek esetében 31-32 t/ha, azonban ezt jelenleg csak kis százalékban használjuk ki. A kihasználás mértéke javítható megfelelő vetésidő alkalmazásával, hiszen a globális felmelegedés okozta időjárási anomáliák szükségessé teszik az optimális vetésidő intervallum újragondolását.

A Debreceni Egyetem Bemutatókertjében beállított kispárcellás kukorica kísérletben két hasonlóan szélsőséges évjárat (2012-2013) eredményeit vizsgálva megállapítható, hogy a vetésidők jelentős eltéréseket okoztak a kukorica hibridek termésmennyiségében és szemnedvességében egyaránt. A kutatás során számos egyéb vizsgálat mellett három eltérő tenyészidejű kukorica hibrid (DKC 4590, DA Sonka, Kamaria) termésének és szemnedvesség tartalmának alakulását vizsgálták a vetésidők függvényében. A kísérletben elért eredmények alapján megállapítható, hogy aszályos évjáratban a rövidebb tenyészidejű DKC 4590 hibrid egy megkésett, májusi vetésidőben is nagyobb biztonsággal vethető, minimális betakarításkori szemnedvesség tartalom (15,2 százalék) mellett. A hosszabb tenyészidejű DA Sonka és Szegedi 386 hibrideknél azonban a késői vetésidő alkalmazása 2-3 t/ha nagyságú terméskiesést okozott.

2013-ban mindhárom vizsgált hibrid termése a második vetésidőt (május 3.) követő jelentős lehűlési periódus miatt szignifikánsan csökkent az első vetésidő (április 16.) terméseredményeihez viszonyítva. A DKC 4590 ebben az évjáratban is a kései, május 16-i vetésidőben megbízható terméseredményt adott (11,5 t/ha), azonban jelentős hatékonyság csökkentő tényező, hogy betakarításkori szemnedvesség tartalma 30 százalék körül alakult. A DA Sonka és a Szegedi 386 hibridek ismét nagyfokú terméseszköccsenéssel reagáltak a vetésidők kitolódására.

Az eredmények szerint a vetésidő ideális megválasztásával növelhető a kukorica termésereedménye mellett a termésbiztonsága is. A jó hidegtűrő képességgel rendelkező hibridek korábban vethetők, amely – a szemnedvesség-tartalom csökkenése révén – gazdaságosabb termesztést tesz lehetővé. Az elhúzódo vetés ezzel szemben növeli a betakarításkori szemnedvességet, csökkenti a termésmennyiséget és az ezerszemtömeget.

A kutatás igazolja, hogy az agrotechnikai tényezőkön belül a jövőben is nagy hangsúlyt kell fektetni az optimális vetésidő alkalmazására, mivel a vetésidő

hibridspecifikus módon történő alkalmazása pozitívan befolyásolja a termésereedményt, a termesztés hatékonyságát, kedvezőbb sugárzási, hőmérsékleti viszonyok teremtésével a kukorica generatív fejlődési szakaszában. A vetésidő és a hibrid mellett az évjárat hatására is különös figyelmet kell fordítani.

Útban a fenntartható talajművelés felé

A SmartSOIL projekt a hetedik kutatási keretprogramon belül valósul meg 12 európai szervezet, köztük az AKI partnerségében. A 2011-2015 közt zajló kutatás fő célja, hogy a talaj szervesanyag-gazdálkodásának javításával csökkentse a degradációs folyamatokat, és egyben hozzájáruljon a hozamok növeléséhez és az üvegház hatású gázok nagyobb arányú megkötéséhez. A kutatás a szántóföldi és a vegyes gazdálkodást folytató üzemek talajművelésére fókuszál. A végső cél egy olyan gyakorlatorientált – modellezéssel és költség-hatékonysági becslések segítségével megalapozott – döntéstámogató eszköz kidolgozása, amelyet az érintettek (gazdálkodók, szaktanácsadók, döntéshozók) Európa-szerte sikerrel használhatnak a termésereedmény optimalizálására. A projekt kulcselemét a kiválasztott mintarégiókban – többek között Magyarországon – a gazdálkodói közösséggel folytatott konzultációk, interjúk, műhelymegbeszélések jelentik. Az eddigi eredmények megerősítik, hogy átlagos közép-magyarországi talajviszonyok mellett a szervesanyag használata, illetve a szármaradványok alapos bedolgozása a leghatékonyabb módszerek a talaj szervesanyag tartalmának növelésére. Ezek elterjedésének azonban jelenleg számos akadálya van, mivel az állattenyésztés visszaszorulása miatt az elérhető trágya mennyisége korlátozott, a szükséges eszközök nem állnak rendelkezésre, valamint a gazdálkodók ilyen irányú ismeretei is korlátozottak. A talajművelést segítő döntéstámogató eszközök hatékonyságát jelentősen befolyásolják a generációs különbségek. Az idősebb gazdálkodók továbbra is előnyben részesítik a hagyományos információs forrásokat, beleértve a nyomtatott kiadványokat és rádióműsorokat. További részletek a www.smartsoil.eu oldalon érhetők el.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

8. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban (2011-2013)**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP-termelésben	beruházásban	foglalkoztatottságban ^{a)}	foglalkoztatottságban	exportban ^{b)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2011	3,9	5,6	4,9	3,3	7,5
2012	4,0	5,8	5,2	3,3	8,2
2013 ^{c)}	4,0	5,7	4,9	3,4	8,1

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint. Nem tartalmazza az olajos magokat, állati olajokat és zsírokat, növényi olajat és zsírt, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{c)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

9. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint (2012-2014)**

Megnevezés	2012		2013		2014	
	július-szeptember					
	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%	ezer fő	előző év = 100%
Mezőgazdaság	198,8	102,7	188,7	94,9	195,9	103,8
Ipar	1 155,1	97,7	1 191,0	103,1	1 276,8	107,2
Élelmiszeripar	121,9	99,5	128,1	105,0	145,8	113,8
Nemzetgazdaság	3 887,3	102,3	3 940,3	101,4	4 148,6	105,3

Forrás: KSH

10. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások összege és forrásai (2012-2014)

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
millió HUF			
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013			
Nemzeti támogatások	-	66 336	66 336
EU társfinanszírozású támogatások	157 910	61 832	219 742
Közvetlen EU kifizetések	400 045	-	400 045
Összesen	557 955	128 168	686 123
2014. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	94 147	94 147
EU társfinanszírozású támogatások	278 949	103 640	382 589
Közvetlen EU kifizetések	398 518	-	398 518
Összesen	677 466	197 787	875 253
2014. I-II. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	38 124	38 124
EU társfinanszírozású támogatások	76 117	28 852	104 969
Közvetlen EU kifizetések	320 385	-	320 385
Összesen	396 503	66 976	463 478

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

11. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint (2012-2014)**

	ezer hektár		
Megnevezés	2012	2013	2014
Szántó	4 324	4 326	4 331
Gyümölcsös	93	92	93
Szőlő	82	82	81
Gyep	759	759	761
Mezőgazdasági terület	5 338	5 340	5 346
Erdő	1 928	1 934	1 936
Nádas	66	65	65
Halastó	37	37	37
Termőterület	7 368	7 376	7 384
Művelés alól kivett terület	1 935	1 927	1 919
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

12. táblázat: **Őszi vetésterület (2012-2014)**

	ezer hektár		
Megnevezés	2012	2013	2014
Őszi vetés összesen	1 659	1 688	1 647
Gabonafélék vetése	1 462	1 471	1 436
ebből: búza	1 097	1 087	1 025
durumbúza	13	15	18
rozs	36	36	42
tritikálé	120	125	129
őszi árpa	196	209	221
Repce	197	217	212

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

13. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása (2011-2013)**

Megnevezés	2011	2012	2013
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	413	438	498
Ebből: nitrogén	302	313	346
foszfor	51	59	75
kálium	60	66	77
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	77	83	93
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös-és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	90	96	101

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

14. táblázat: **Növénytermelés hozamai (2011-2013)**

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kalászosok	5 690	5 649	6 955	..	..	..
ebből: búza	4 107	4 011	5 058	4,2	3,8	4,6
árpa	988	996	1 062	3,8	3,6	4,1
Egyéb szántóföldi növények						
Burgonya	600	548	487	25,9	20,5	21,7
Cukorrépa	856	882	991	56,5	47,0	52,6
Szója	95	68	82	2,3	2,8	2,1
Napraforgó	1 375	1 317	1 484	2,4	2,1	2,5
Kukorica	7 992	4 763	6 756	6,5	4,0	5,4
Silókukorica és csalamádé	2 390	2 225	2 383	25,0	21,4	23,4
Zöldségfélék						
Csemegekukorica	427	434	497	15,9	14,6	16,0
Paradicsom	163	109	136	69,5	70,6	44,6
Zöldpaprika	118	79	77	44,8	33,2	16,0
Vöröshagyma	58	57	60	20,6	22,6	25,8
Gyümölcs						
Őszibarack	42	16	53	6,4	2,5	9,8
Alma	293	651	573	8,2	18,1	20,5
Körte	17	15	21	5,5	4,5	8,2
Szőlő	450	356	530	5,9	4,9	7,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

15. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig (2011-2013)**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Szántó	156 326	150 805	150 742	60 426	78 747	81 134	80 880	122 117	137 532
Gyümölcsös	12 672	11 796	10 697	5 582	5 832	5 767	5 650	5 090	13 677
Szőlő	406	406	405	26	24	24	26	24	21
Gyep	6 518	2 105	1 529	1 637	54	-	560	10	-
Halastó	12 489	15 416	16 096	8 885	11 520	13 723	67 450	85 230	78 146
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	12 965	13 479	15 602	2 880	3 514	3 722	8 895	5 264	2 848
Összesen	201 376	194 041	195 071	79 436	99 692	104 370	163 461	217 735	232 223

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése (2012-2014)

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}		
	2012. I-III. negyedév	2013. I-III. negyedév	2014. I-III. negyedév
Kerekes traktorok	1 280	1 259	2 900
Gabonakombájnok	178	218	196
Önjáró rakodók	163	250	486
Talajművelőgépek	2 768	2 603	2 952
ekék	254	271	318
tárcsás talajművelők	345	355	496
magágykészítők	312	388	386
Vető- és ültetőgépek	636	793	796
gabonavető gépek	136	184	199
kukoricavető gépek	359	444	420
Tápanyag-visszapótlási gépek	685	670	655
műtrágyaszóró gépek	603	620	546
Növényvédő és -ápoló gépek	849	1 216	1 471
szántóföldi permetezőgépek	329	361	447
Betakarítógép adapterek	353	372	321
kukorica csőtörő adapterek	179	162	124
napraforgó betakarító adapterek	144	159	128
Szálaskarmány-betakarítók	649	1 072	1 788
fűkaszák	409	551	1 068
rendkezelők, rendterítők, rendsodrók	222	429	597
Bálázók	229	312	573
Mezőgazdasági pótkocsik	304	327	782

^{a)} Használt gép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

17. táblázat: Magyarország állatállománya (2012-2014)

Megnevezés	ezer darab				
	2012		2013		2014
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.
Szarvasmarha	733	760	763	783	789
Ebből: tehén	335	339	336	345	356
Sertés	2 947	2 989	2 891	3 013	3 095
ebből: anyakoca	206	200	193	191	200
Juh	1 206	1 185	1 210	1 271	1 271
ebből: anyajuh	863	865	842	912	882
Ló	76	76	63	59	71
Tyúk	34 718	30 075	33 823	29 747	36 488
ebből: tojó	10 267	12 074	11 184	12 917	11 280
Liba	3 338	1 189	4 139	1 648	3 853
Kacsa	4 517	4 484	4 692	4 420	5 457
Pulyka	3 146	2 798	2 202	2 524	2 649

Forrás: KSH

18. táblázat: Magyarország tógazdasági és intenzív üzemi haltermelése (2011-2013)

Megnevezés	tonna					
	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	22 586	16 348
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	21 460	15 133
2013	19 061	12 720	2 899	2 197	21 960	14 917

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

19. táblázat: Becsült vadállomány (2012-2014)

Megnevezés	ezer darab		
	2012	2013	2014
Gímszarvas	96,4	101,6	102,1
Dámszarvas	33,2	32,7	35,1
Őz	365,6	375,0	370,6
Muflon	12,3	13,2	12,6
Vaddisznó	109,8	120,2	105,2
Mezei nyúl	497,2	479,8	445,6
Fácán	678,8	611,1	560,1
Fogoly	22,8	17,7	16,3

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

20. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték (2011-2013)**

Megnevezés	ezer darab		
	2011	2012	2013
Gímszarvas	47,7	49,8	53,1
Dámszarvas	11,7	12,5	12,8
Őz	93,1	96,5	100,4
Muflon	3,5	4,0	3,2
Vaddisznó	128,9	159,3	128,4
Mezei nyúl	98,9	85,1	76,5
Fácán	375	328,6	331,4
Fogoly	2,2	2,8	1,5
Pénzügyi adatok			milliárd HUF
Bevétel	18,67	20,28	19,77
Összes kiadás	17,20	18,91	19,17
Ebből: mezőgazdasági vadkár	2,24	2,51	2,2
erdei vadkár	0,16	0,14	0,13
Eredmény	1,47	1,38	0,6

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

21. táblázat: **Erdőterület, erdősültség (2011-2013)**

Megnevezés	ezer hektár		
	2011	2012	2013
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9 303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 051	2 056	2 058
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 928	1 934	1 936
Erdőgazdálkodás alá vont területről:			
Állami tulajdonú erdők	1 157	1 156	1 157
Közösségi tulajdonú erdők	22	22	22
Magántulajdonú erdők	872	878	879
Erdősültség százalékban	20,7	20,8	20,8

^{a)} Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

22. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (2011-2013)**

Megnevezés	millió EUR		
	2011	2012	2013
Export	7 193	8 075	8 093
Import	4 446	4 455	4 494
Egyenleg	2 747	3 620	3 600

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

23. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)} és jövedelmezősége (2011-2013)**

Megnevezés	2011	2012	2013
Adózás előtti eredmény, millió HUF	136 336	153 096	135 772
Árbevétel arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Nettó árbevétel)	8,6	8,8	7,7
Saját tőke arányos jövedelmezőség, % (Adózás előtti eredmény/Saját tőke)	10,3	10,3	8,5

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

24. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai (2011-2013)**

Megnevezés	millió HUF		
	2011	2012	2013
Kibocsátás	2 548 121	2 776 193	2 864 468
Bruttó hozzáadott érték	626 928	659 435	675 563
Árbevétel	2 893 989	3 120 213	3 223 208
Foglalkoztatottak (év/fő)	91 033	93 681	91 928

Forrás: NAV gyorsjelentés

25. táblázat: **Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye (2011-2013)**

Szakágazatok	millió HUF					
	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Húsfeldolgozás, tartósítás	358 257	382 124	357 090	1 944	-2 491	1 088
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítás	268 081	285 889	304 529	2 744	-928	4 024
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	107 864	107 714	114 072	-6 886	-2 544	1 281
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	196 884	217 934	163 316	6 838	10 953	4 297
Tejtermék gyártása	218 312	267 987	276 193	-6 526	227	1 892
Malomipari termék gyártása	137 777	142 288	119 769	5 297	4 439	3 787
Haszonállat-eledel gyártása	200 091	216 682	218 093	5 251	3 240	5 641
Hobbiállat-eledel gyártása	71 128	80 565	90 418	-334	3 754	5 979
Tésztafélék gyártása	39 297	37 042	41 948	4 021	794	1 951
Sörgyártás	125 893	133 824	136 286	-2 939	-11 772	-4 217
Üdítőital gyártása	174 979	189 814	197 973	2 247	1 193	778
Dohányipar	168 397	194 595	165 904	-913	-2 403	-9 674
Összes szakágazat ^{a)}	3 147 250	3 404 667	3 371 209	38 073	54 288	75 803

^{a)} Tartalmazza a felsoroltakon kívüli szakágazatokat is.

Forrás: NAV

V. Közönségsvavazás

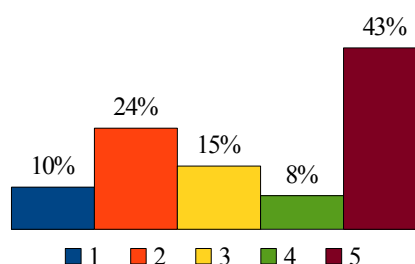
Az alábbiakban az AKI 60 éves jubileumi nemzetközi konferenciáján közönségsvavazásra bocsátott kérdéseket és az azokra kapott válaszokat foglaljuk össze.

1. SZEKCIÓ

Mi várható a kvótarendszer megszüntetése után a magyarországi tejszektorban?

1. A tejtermelés és a nyerstejexport nő, a tejtermékimport pedig csökken.
2. A tejtermelés, a nyerstejexport és a tejtermékimport egyaránt nő.
3. A tejtermelés, a feldolgozás és a kereskedelem egyaránt stagnál.
4. A tejtermelés, a nyerstejexport és a tejtermékimport egyaránt csökken.
5. A tejtermelés és a nyerstejexport csökken, a tejtermékek importja pedig tovább nő.

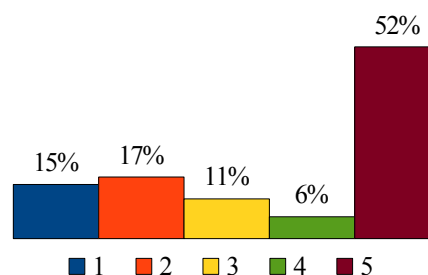
Eredmények

Vajon elérte-e a sertéságazat – sokéves hanyatlás után – a mélypontot a közép-kelet-európai régióban?

1. Nem, mert az EU legfejlettebb sertéstartó országaihoz képest az ágazat mindig technológiai és költség-hátrányban lesz, és ezért a versenyből további gazdaságok esnek ki nagy számban.
2. Nem, mert az EU sertéshúspiacán folyamatos lesz a nyomás (szabadkereskedelmi megállapodások, fogyasztói szokások változása és a belső fogyasztást meghaladó termelés), és a régióban sem nő a kereslet.
3. Igen, de jelentős támogatások nélkül nem várható áttörés.
4. Igen, a talpon maradt vállalkozások elég erősek ahhoz, hogy fejlesszenek, és növekedési pályára álljon az ágazat.
5. Igen, de csak akkor, ha a javul a tenyésztés színvonala, a feldolgozóipar pedig képes javítani versenyképességét és növelni a nagy hozzáadott értékű termékek kivitelét az Európai Unión kívüli országokba.

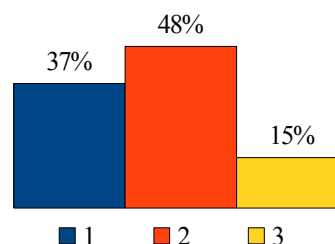
Eredmények

Hogyan változnak a mezőgazdasági jövedelmek a következő 5 évben?

1. Növekednek.
2. Stagnálnak.
3. Csökkenek.

Eredmények

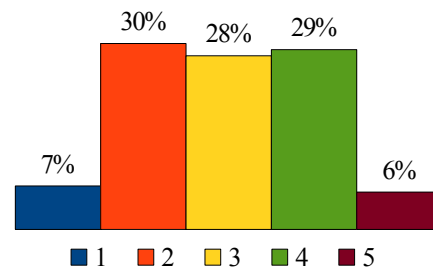

2. SZEKCIÓ

Hogyan alakulnak a földárak és földbérleti díjak a közép-kelet-európai régióban hosszú távon?

1. A közvetlen támogatások már tökéstedtek a földárakban és földbérleti díjakban, ezért nem várható lényeges változás.
2. Az élelmiszerek iránti globális kereslet rohamos növekedésének hatására a földárak és földbérleti díjak növekedésével lehet számolni.
3. A földárak és földbérleti díjak eltérően alakulnak az egyes országok általános gazdasági teljesítményének függvényében.
4. A régió és az EU régi tagországai között a földárakban és földbérleti díjakban meglévő különbségek csökkennek.
5. Ha a bérelt földterületek aránya nő, akkor nőnek a földárak és földbérleti díjak, amennyiben a földtulajdon aránya nő, a földárak és földbérleti díjak csökkennek.

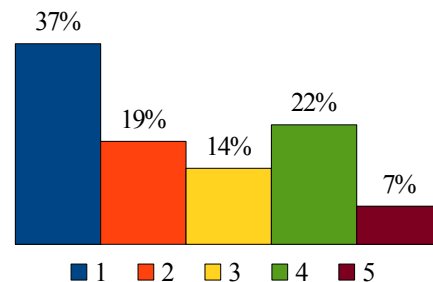
Eredmények

Mely tényező szerepe volt döntő abban, hogy eltérő pályára állt a magyar és a lengyel élelmiszeripar az EU csatlakozást követően?

1. Felkészülés az EU tagsággal jelentkező kihívásokra és az ezzel megnyíló lehetőségek kihasználása.
2. Technológiai fejlesztések.
3. Hozzáférés beruházási hitelekhez.
4. Belső piac mérete.
5. Export termékszerkezet.

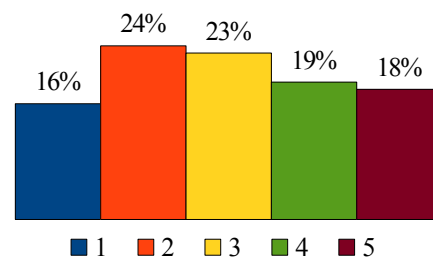
Eredmények

Rangsorolja az alábbi tényezőket a kiskereskedők és beszállítók jövőbeni viszonyára gyakorolt hatásuk szerint!

1. Hátsó kondíciók.
2. Sajátmárkás termékek gyártása.
3. Kölcsönös függőség és közös érdekek felismerése.
4. Logisztikai követelmények.
5. Minőségbiztosítási követelmények.

Eredmények

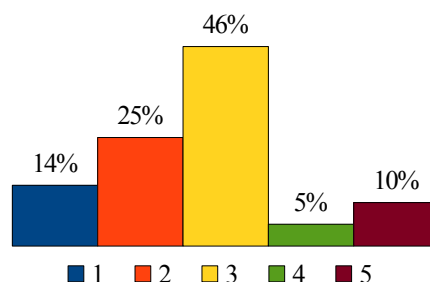

3. SZEKCIÓ

Mi lehet a mezőgazdasági vállalkozások jövőbeni sikerességének záloga a közép-kelet-európai régióban?

1. Méretgazdaságosság kiaknázása.
2. Integráció az értékláncokba.
3. Befektetés a human tőkébe és a szaktudás fejlesztése.
4. Pénzügyi támogatások növelése.
5. Piacok szabályozása és védelme.

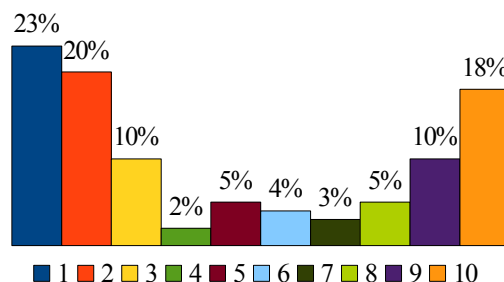
Eredmények

Ha lenne 3 millió eurója, befektetné-e a mezőgazdaságba a közép-kelet-európai régióban?

1. Igen, szántóföldi növénytermesztésbe.
2. Igen, üvegházi zöldségtermesztésbe.
3. Igen, gyümölcsstermelésbe.
4. Igen, tejtermelésbe.
5. Igen, a húsmarha-ágazatba.
6. Igen, a juhágazatba.
7. Igen, a sertéságazatba.
8. Igen, a broilerágazatba.
9. Nem, de szívesen fektetnék multinacionális mezőgazdasági inputszolgáltatók részvényeibe.
10. Egyáltalán nem.

Eredmények

Szükséges fenntartani a KAP közvetlen támogatásait 2020 után?

1. Igen, mert a közvetlen támogatások jelentős mértékben hozzájárulnak a mezőgazdasági termelők jövedelmekhez és azok stabilizálásához.
2. Igen, mert a közvetlen támogatás a mezőgazdasági termelőknek az előállított közjavakért nyújtott elismerés.
3. Teljesen mindegy.
4. Nem, mert a közvetlen támogatások elsődleges haszonélvezői az inputszolgáltatók és a földtulajdonosok, akik nem folytatnak mezőgazdasági tevékenységet.
5. Nem, mert a közvetlen támogatások még mindig torzítják a versenyt és hátráltatják a hatékonyság érvényesülését.

Eredmények

